

TARTUMAA ARENDUSSELTSI STRATEEGIA 2023-2027

Lisa 3.1 Meetmete 2.1 ja 2.2 intervjuude
kokkuvõte

20.02.2023

Sisukord

SISUKORD	1
1. VALIM JA METOODIKA	2
2. KOHALIKE TRADITSIOONIDE HOIDMISE JA ARENDAMISE MEETMEST (2.1) TOETATUD PROJEKTIDE KASUSAAJATE RAHULOLU	4
2.1. Taastuvenergia rakendamine kogukonnateenuste arendamiseks (2018), MTÜ Peipsimaa Kogukonna köök.....	4
2.2. Luke mõisa käsitöökoja rekonstrueerimine (2016), SA Luke Mõis.....	5
2.3. Jaago talu käsitööküüni küttesüsteemi ja kanalisatsiooni rajamine (2017), MTÜ Jaago Sõbrad.....	6
2.4. Lähte tervise ja suusaradade arendus (2017), Tartu Vallavalitsus	7
2.5. Kiire ja asjatundlik abi Emajõel 2 etapp (2017), MTÜ Luunja Vabatahtlik Jõepääste	7
2.6. Kastre valla Sotsiaalteenuste keskus (2018), SA Hooldekodu Härmalõng	8
2.7. MTÜ Naisrahvatantsurühm Hermine rahvarõivad ja jalanõud (2018), Naisrühm Hermine MTÜ.....	9
2.8. Peipsimaa tark pink! (2019), MTÜ Peipsimaa Turism.....	9
2.9. Tartumaa kogukondlikud loometalgud (2020), Tartumaa Omavalitsuste Liit.....	10
2.10. Annikoru rulapark (2019), Elva Vallavalitsus	11
3. NOORTE AKTIVISEERIMISE MEETMEST (2.2) TOETATUD PROJEKTIDE KASUSAAJATE RAHULOLU	12
3.1. Discgolffi rada Võnnu noortele (2017), Kastre Vallavalitsus	12
3.2. Robotniiduki integreerimine õppetöösse (2017), Elva Vallavalitsus, Konguta kool.....	13
3.3. Noorte keelpillimängijate rahvusvahelise koostöö arendamine (2017), Karijärve Keelpilliorkester	14
3.4. MTÜ LGT noorte arendamine autospordis (2016), MTÜ LGT	15
3.5. Noorte liikumisharrastuse edendamine orienteerumise näol (2016), MTÜ Seiklushunt.....	15
3.6. TAS-i piirkonna purjespordivõimaluste avardamine (2016), Tartumaa Purjespordiselts	16
3.7. Abivalmis noored (2016), Ujumise Spordiklubi MTÜ	17
3.8. Noorte aktiivsuse tõstmiseks mobiilsete korvpallivahendite ost (2018), MTÜ BC Elva.....	18
3.9. Melliste noortekeskuse sisustus ja mentorlusprogramm (2019), Kastre Vallavalitsus.....	19

1. Valim ja metoodika

Antud kokkuvõttes tehakse detailne ülevaade meetmete 2.1 ja 2.2 intervjuude tulemustest projektide kaupa.

Valimisse kuulusid järgnevad projektid meetmest 2.1 (kohalike traditsioonide hoidmine ja arendamine):

1. Taastuenergia rakendamine kogukonnateenuste arendamiseks (MTÜ Peipsimaa Kogukonnaköök)
2. Luke mõisa käsitöökoja rekonstrueerimine (SA Luke Mõis)
3. Jaago talu käsitööküüni küttesüsteemi ja kanalisatsiooni rajamine (MTÜ Jaago Sõbrad)
4. Kiire ja asjatundlik abi Emajõel 2 etapp (MTÜ Luunja Vabatahtlik Jõepääste)
5. Kastre valla Sotsiaalteenuste keskus (SA Hooldekodu Härmalõng)
6. MTÜ Naisrahvatantsurühm Hermine rahvarõivad ja jalanõud (MTÜ Naisrühm Hermine)
7. Lähte tervise ja suusaradade arendus (Tartu Vallavalitsus)
8. Peipsimaa tark pink! (MTÜ Peipsimaa Turism)
9. Tartumaa kogukondlikud loometalgud (MTÜ Tartumaa Omavalitsuste Liit)
10. Annikoru rulapark (Elva Vallavalitsus)

Meetmest 2.2 (noorte aktiveerimine) kuulusid valimisse:

1. Discgolfi rada Võnnu noortele (Kastre Vallavalitsus)
2. Robotniiduki integreerimine õppetöösse (Elva Vallavalitsus)
3. Noorte keelpillimängijate rahvusvahelise koostöö arendamine (Karijärve Keelpilliorkester)
4. MTÜ LGT noorte arendamine autospordis (MTÜ LGT)
5. Noorte liikumisharrastuse edendamine orienteerumise näol (MTÜ Seiklushunt)
6. TAS-i piirkonna purjespordivõimaluste avardamine (Tartumaa Purjespordiselts)
7. Abivalmis noored (MTÜ Ujumise Spordiklubi)
8. Noorte aktiivsuse tõstmiseks mobiilsete korvpallivahendite ost (MTÜ BC Elva)
9. Melliste noortekeskuse sisustus ja mentorlusprogramm (Kastre Vallavalitsus)

Meetme 2.1 projektide elluviijatelt küsiti järgnevat:

I Uued/parendatud investeeringuobjektid / kogukonnateenused

- Palun selgitage, kuidas erineb parendatud objekt/ teenus varasemast või uus seni piirkonnas olnutest?
- Milliseid tegevusi, teenuseid pakute kohalikele inimestele pärast investeeringu elluviimist?
- Kas ja milles on seisnud objekti/teenuse kvaliteedi tõus? Mis muutus varasemaga võrreldes?

II Investeeringuobjektide/ kogukonnateenuste püsikasutajad

- Kes on objekti/teenuste peamised kasutajad/sihtgrupid?
- Kui suur on objekti/teenuse kasusaajate arv?
- Kui palju on püsikasutajaid (vähemalt kord nädalas)?

III Rahulolu ja mõju

- Milliseks hindate projekti elluviimise mõju kohalikule kogukonnale või piirkonnale (kasusaajatele)?
- Milliseks hindate toetatud objekti/teenuse kasusaajate rahulolu 5 p skaalal? Miks?

IV Mõtted ja ettepanekud

- Millele tuleks kogukondade meetme osas uuel perioodil kindlasti tähelepanu pöörata? Miks?
- Vaba võimalus midagi veel lisada

Meetme 2.2 projektide elluviijatelt küsiti järgnevat:

I Uued/parendatud tegevusvõimalustega objektid/ettevõtlikkuse ja/või noorte praktiliste oskuste arendamisele suunatud projektid

Valik sõltuvalt projektist:

- NOORTELE SUUNATUD OBJEKTID:
 - o Palun selgitage, kuidas erineb parendatud/uus objekt varasemast ja/või uus seni piirkonnas olnutest?
 - o Milliseid tegevusi, teenuseid pakute noortele pärast investeringu elluviimist?
 - o Kas ja milles on seisnud objekti/teenuse kvaliteedi tõus?
- NOORTE ETTEVÕTLIKKUSE ARENDAMINE/ NOORTELE PRAKTILISED OSKUSED:
 - o Palun selgitage, millisel moel paranes noorte ettevõtlikkus/praktilised oskused võrreldes varasemaga?

II Investeeringuobjektide püsikasutajate arv

- NOORTELE SUUNATUD OBJEKTID:
 - o Kes on peamised kasutajad?
 - o Kui suur on objekti kasusaajate arv?
 - o Kui palju on püsikasutajaid (vähemalt kord nädalas)?
- NOORTE ETTEVÕTLIKKUSE ARENDAMINE/ NOORTELE PRAKTILISED OSKUSED:
 - o Kes on peamised kasutajad?
 - o Kui suur on kasusaajate arv?
 - o Kas tegevus oli ühekordne või jätkub ka edaspidi?

III Rahulolu ja mõju

- Milliseks hindate projekti/objekti mõju noorte aktiveerimisele/ettevõtlikkuse tõusule/praktilistele oskustele?
- Milliseks hindate toetatud objekti kasusaajate rahulolu objektiga 5 p skaalal? Miks?

IV Mõtted ja ettepanekud

- Millele tuleks noorte meetme osas uuel perioodil kindlasti tähelepanu pöörata? Miks?
- Vaba võimalus midagi veel lisada

Järgnevalt antakse ülevaade vastustest projektide kaupa.

2. Kohalike traditsioonide hoidmise ja arendamise meetmest (2.1) toetatud projektide kasusaajate rahulolu

2.1. Taastuenergia rakendamine kogukonnateenuste arendamiseks (2018), MTÜ Peipsimaa Kogukonna köök

I Uued/parendatud investeeringuobjektid/kogukonnateenused

Projekt toetas päikesepargi rajamist päikeseenergia kasutuselevõtuks Peipsimaa Kogukonnaköögis. Algselt oli ka tuulegeneraator, mis sai ka vahetatud päikesepaneelide vastu, sest metsavahel tuul ei töötanud. Päikesepaneelid katusel aitavad kogukonnaköögi kulusid kokku hoida ja tänu sellele, et elektrikulud on kontrolli all on kogu kogukonnaköögi teenuste teenustasu odavam.

Päikeseenergiat piirkonnas palju ei kasutata, ka teenusepakkujaid pole palju, ettevõtete ja MTÜde tasandil pole see väga levinud (kuigi nüüd kahetsetakse). Praegu jääb inimestele silma erisus.

II Investeeringuobjektide/ kogukonnateenuste püsikasutajad

Teenuste peamised kasutajad on turismitalud, kodurestoranid ja teised väiketootjad. **Teenuse kasusaajate arv on ca 60.**

Püsikasutajaid (vähemalt kord nädalas) **on ca 30** - piirkonnas asuvad toitlustusteenuse pakkujad, väiketootjad, toidusuveniiride valmistajad, külaseltsid, toidukasvatavad – so ühingud või MTÜd, kus toodetakse tooteid, mis annavad piirkonnale lisaväärtust. Kui piirkonna külastajad saavad uudse või kvaliteetse toidusuveniiri, sealt kasusaajate arv tõuseb. Nt Mesitaru kuivatab kala või põdrakanepit ja tootearenduses on see toidusuveniir, mida müüakse, selle kaudu suureneb ka päikeseenergia eest toodetud teenuste kasusaajate arv.

III Rahulolu ja mõju (elluviimise mõju kogukonnale ja teenuse kasusaajate rahulolu)

Projekti mõju hinnang 5, sest siinsed tooted on päikeseenergia toel osaliselt või täielikult toodetud, see on omapära lisav ja konkurentsieelist andev. Tasapisi kasutatakse seda ka turunduses, aga mitte süsteemselt. Kui käivad ekskursioonid ja õpitoad, siis ikka räägitakse sellest.

IV Mõtted ja ettepanekud

Võiks (on ka olnud teemaks aruteludel) hästi defineerida, mis on avalik objekt. TASI ja taotlejate mõistes on avalik objekt erinev. Samuti, mis on kogukonnateenus. Põhimõisted võiks olla täpsemini defineeritud. Nt kui sa annad osaliselt tasuta kasutada, kas siis on avalik või mitte. Nt kas ainult valla mänguväljak, külaplats ja rannaala või ka ühingud saavad ise mingil moel oma teenuseid nn avaliku objektina osutada.

Kui võimalik hoida toetuse määr 80% nagu praegu, oleks hea. 40% omafinantseering hakkaks kindlasti raskendama elluviimist. 80-20 rahastamine on praegu motiveeriv, kuna tegemist on rohkem kogukonnale ja piirkonna väärtuste ja tooraine väärimisele suunatud tegevustega, mis on missiooniga tegevus mitte puhas äritegevus, seda võiks hoida ja kaasa aidata.

Meede on olnud laiapõhjaline ja lasknud kõigil tegutseda. Seda ilmselt oleks palju tahta, et omafinantseering madalam oleks, taristu puhul ei saa madalamat lubada. Aga eks see annab natukene vabamad käed.

TASis võiks olla võimalus projekti kaitsta, teistes piirkondades see on. Annab hindajale võimaluse taustainfona tähelda midagi, mis pole kirjas olnud ja komisjon saab hinnata inimese motiveeritust. Jõgevamaal ja „kalanduse Leaderis“ on see võimalus, annab endale ja projektile (ja selle õnnestumisele) juurde.

2.2. Luke mõisa käsitöökoja rekonstrueerimine (2016), SA Luke Mõis

I uued/parendatud investeeringuobjektid/kogukonnateenused

Käsitöökoda rekonstrueeriti selliseks, et seda sai hakata kasutama. Rekonstrueeritud sai hoone, mis enne üldse kasutusel ei olnud. Taotleja jaoks üks paremaid näiteid kogukonna tegevusest, mida kohanud, hästi palju tegid kogukonna liikmed ise vabatahtlikuna. Kui koda valmis sai, sai hakata pakkuma teenuseid, mis osaliselt ka enne olid, aga enne tehti neid kohvikuruumides. Projekti tulemusena on täiesti teisel tasemel teenused, arenguhüpe – töötoad, saviring, muud teenused, mida pakutakse koos kohvikuga (töötuba koos toitlustusega, töötuba koos ekskursiooniga, erinevad kombineeritud teenused). Käsitöökojas on osad sündmused, mis on ainult kogukonnale, osad laiemale avalikkusele.

II Investeeringuobjektide/ kogukonnateenuste püsikasutajad

Objekti peamised kasutajad ja kasusaajad - üks kasutajate sihtrühm on kogukond ise, kes panustas ehitamisele, need kasusaajad. Laiem sihtrühm on need, kes valivad selle teenuse üheks külustuselamuseks mõisa küllastades. Taotleja on ise arvestanud, et Luke kogukond **on ca 50 inimest**, kel on võimalus seda kasutada, aktiivsete külustatavuse arv nädalas on u 20 – ringide põhjal ja kogukonnaliikmed, kes käivad.

Laiem sihtrühm, kes on seotud mõisa külustustega – arvestatakse teenindatavad külustajad iga-aastaselt, Luke mõisa käsitöökoja teenindatud külustajad (avalikud töötoad, saviring, oma ring, koolitused, tellitud töötoad jms): **2019 – 388; 2020 – 257 ja 2021 – 1362.**

Taotleja eesmärk oli, et käsitöökoda suudaks ise ära majandada, sh igapäevakulutused, vahendid töötubade tegemiseks ja oma toodangu tegemiseks (teeme ka oma toodangut seal). Kogukonna liikmed teevad Luke mõisa tooteid, mille tulused saame kasutada käsitöökoja ja kogu mõisa arendamiseks, seda teevad oma kogukonna liikmed kojas. Lisaks tehakse koolitusi, mis on avatud nii oma kogukonna inimestele kui laiemalt.

III Rahulolu ja mõju (mõju kogukonnale ja teenuse kasusaajate rahulolu)

Taotleja on palju projekte teinud, see on parim - suur kasu kogukonnale ja ümbruskonnale, loodusele - muinsuskaitse piirkonnas taastati maja, mis oli praktiliselt lagunenu. Selles peitub ka laiem väärtus, et on üks hoone on päästetud mõisakompleksist, see on mõjunud positiivselt ka külustajatele, pargi arhitektuurilisele kuvandile ja külustajatele pakutavale väärtusele.

5-punkti hinnang seetõttu. COVID ajal oli külustatavus väiksem, aga huvi on suur ja seltskondi on nii piirkonnast kui ka kaugemalt, kes tulevad käsitööd tegema või muud pakutavat nautima.

IV Mõtted ja ettepanekud

Tasuks üle vaadata meetme nõuded, mille kohaselt taotlust kirjutades peab kaasa panema 3 hinnapakumist. Keegi ei anna täna pikaks ajaks siduvat hinnapakumist, ühest peaks piisama täielikult (hinnaindikatsiooniks). Kui õnnestub raha saada peab niikuinii lähtuma riigihangete seadusest ja võtma pakkumised uuesti, sest situatsioon on nii palju muutunud, seadusest tuleb niikuinii lähtuda. Ettevõtjalt selle pakkumise saamine on ka tühi töö, see ei ole PRIA nõue vaid TASI oma.

Kogukonna meede on niikuinii lai ja oluline meede ja ilmselt jääb sellisena, ettevõtlus ja turism jätkuvad.

2.3. Jaago talu käsitööküüni küttesüsteemi ja kanalisatsiooni rajamine (2017), MTÜ Jaago Sõbrad

I Parendatud investeeringuobjekt/kogukonnateenus

Jaago Käsitöötalude tegevust võib kirjeldada mitmeti - põhitegevus on koolituste ja õpitubade korraldamine, maailmavaateline tegevus – üksikindiviidi tasemel tahetakse tutvustada rohelisi ja ressursisäästlikemaid viise elamiseks. Alguses seisnes see käsitöös ja säästlikes ehitusviisides, viimastel aastatel on lisandunud rohelise aianduse teema.

Tänu küttesüsteemi ja kanalisatsiooni rajamisele on võimalik osa tegevusi viia läbi aastaringiselt, mida enne ei olnud, nt keraamikakoolitused olid hooajalised, sai teha ainult suvel.

Maaküttesüsteemi rajamine oli suur arenguhüpe, kuna seni pidi taotleja sügisel (talveperioodiks) huvitegevuse katkestama (ei olnud vett ega kanalisatsiooni).

II Investeeringuobjektide/ kogukonnateenuste püsikasutajad

Käsitöötalude peamised kasutajad on piirkonna elanikud ca 35-50 km raadiuses nii Põlva ja Tartu poole. Kasusaajateks on piirkonna elanikud, kellel on nüüd võimalik osa saada kodulähedastest ringidest ja töötubadest.

Püsikasutus ei ole kord nädalas, kuna iga nädal ei toimu, aga regulaarseid külastajaid võib olla on **ca 25 nädalas**. Õpitubade korraldamisel on õpitoas ca 15 inimest.

Enne COVIDit oli külastatavus madalam, tõus algaski selle hoone kasutusega. Aastas paar suursündmust, mis suurendavad külastajate arvu, nt Avatud talude päevadel on ca 800- 900 külastajat, lisaks etendused ja kontserdid (viimasel oli nt 400 külastajat).

III Rahulolu ja mõju (mõju kogukonnale ja teenuse kasusaajate rahulolu)

Inimeste tagasiside on tohutult positiivne, väljendub nii personaalses tagasisides kui sotsiaalmeedias. Pakutakse koduläheduses õpituba, kusjuures osalejad ei väärtusta mitte niivõrd ainult seda õppimist ja uusi teadmisi mida said, vaid kogemust ja elamust tervikuna.

Kasusaajate rahulolu on 5 punkti, sellest annab aimu ka tagasiside sotsiaalmeedias. Kui täna nt ukseid kinni paneks, siis jääks selle koha peale tühimik. Objekt on kujunenud kogukonna sädeinimeste koondajaks, ka külaseltsi kese on siin - kõik mis piirkonnas toimub, selle otsad jooksevad sageli siin kokku, nt külaseltsi koosolekud toimuvad siin (2008. aasta alustades oli täiesti teine mõõde – siis käis 3-4 inimest töötoas, nüüd 18 inimest, ja vahest ei mahu vastu võtta). Enne toimus kõik koduköögis, nüüd on selleks vastavad ruumid, mida on arendatud ca 8-9 projektiga, etapiviisiliselt. Iga kord tuli näidata, kuidas midagi saab ägedamalt teha, senisest vingemalt. Täna oleks ainult ehitusprojektiks raha saada keeruline, ehitus oli

esimene projekt, seejärel töölaud, vundamendi renoveerimine, karkass ja katus majale, koolitusprojekt savimaja ehitamiseks (koolituste tulemusena on Eestis tänaseks mitu savimaja ehitatud); seejärel aknad, ukSED, küte ja kanalisatsioon.

IV Mõtted ja ettepanekud

Käik protseduurid on läinud hästi, kuigi on olnud ka eitavaid otsuseid. Siis on saanud parandada ja uuesti esitada, kohati on keerulisem PRIAst midagi teada saada.

2.4. Läheteervise ja suusaradade arendus (2017), Tartu Vallavalitsus

Uued/parendatud investeeringuobjektid/kogukonnateenused

Projekti käigus soetati uus lumekahur, mis on pikendanud suusatamise hooaega Lähete radadel ja suurendanud kasutajate hulka.

Eesmärk oli kunstlund toota, et suusarajad oleks paremad ja kestaks pikemalt, et piirkonna ja Tartumaa inimesed saaks pikemalt suusatamisega tegeleda. Enne olid kahurid olemas, aga sellest oli vähe, üks oli ka väga vana ning lume tootmine võttis rohkem aega. Uue kahuri ostmise järel saavad rajad kiiremini sõiduvalmis, seega projekt aitab olemasolevat võimekust, kiirust ja kvaliteeti tõsta – detsembri algusest kuni aprillini oli eelmisel aastal rada sõidukorras.

II Investeeringuobjektide/kogukonnateenuste püsikasutajad

Kasutajad on Lähete koolinoored ja piirkonna elanikud, kes tegelevad tervisespordiga ning Lähete suusa- ja terviseradu kasutavad. Kasutajateks ei ole ainult kohalikud, vaid kogu piirkonna, sh Tartu linna elanikud, aga ka üle Eesti, kuna siin toimuvad ka üle-eestilised võistlused, mille puhul on kunstlumi oluline. Võistluskalendrisse paneku eelduseks on see, et on kunstlund, mis võimaldab võistlust vaatamata ilmastikumuutustele pidada.

Püsikasutajateks (kord nädalas) on Lähete kooli lapsed, kehalises kasvatuses on suusatamine kohustuslik, seega kogu **kooli 500 õpilast**, teine sama palju tuleb **harrastajate pealt, kes seda iganädalaselt kasutavad**. Lisaks on veel kelgunõlv, kus käiakse väikeste lastega.

Viimane talv olid siin ka noorte meistrivõistlused, seega hooaja jooksul **on kasutajaid ca 2000**.

III Rahulolu ja mõju (mõju kogukonnale ja teenuse kasusaajate rahulolu)

Igal juhul vajalik projekt ja oluline mõju (väga oluliseks ei hinda ainult seetõttu, et ka enne olid võimalused olemas, aga projektiga tõsteti kvaliteeti ja tagati jätkusuutlikkus.

Kasutajad on ka kindlasti (5 punkti) rahul, näiteks eelmine talv tehti 10. detsembriks kunstlumega rada, mis püsis kuni aprillini, mida inimesed said kogu aeg kasutada, siis millega mitte rahul olla?

IV Mõtted ja ettepanekud

On olnud kaasatud senistesse aruteludesse ja saanud kõik mõtted edastada.

2.5. Kiire ja asjatundlik abi Emajõel 2 etapp (2017), MTÜ Luunja Vabatahtlik Jõepääste

I Uus investeeringuobjekt/kogukonnateenused

Projekti raames rajati jõepääste alusele ujuvkai, mis varasemalt puudus. See andis võimaluse ja muutis Emajõe turvalisemaks, tänu sellele kaile on võimalik aastaringselt (kuni talvehooaja alguseni novembris) ehk terve navigatsioonihooaeg paati vees hoida ja ei pea enam paati sisse ja välja tõstma (enne sõideti iga väljakutse järel paati laohoonest ära tooma ja siis alles sai paadi vette lasta). Täna ka politsei paat jõuab jõepäästest hulga hiljem vette, nii et oluliselt kiiremini suudetakse reageerida kui politsei.

II Investeeringuobjektide/ kogukonnateenuste püsikasutajad

Püsikasutajad. Ujuvkaid kasutavad Luunja MTÜ Luunja Vabatahtliku Jõepääste ühingu liikmed, keda **praegu on ca 23**. Ühing teeb koostööd ettevõttega, kes teeb paadilube, ka paadijuhikoolitustel praktika tegemiseks kasutatakse seda kaid. Üks ühingu liige on instruktor, kokku on **ca 50-60 inimest hooaja jooksul**, kes paadilube teevad.

Kaudsed kasutajad või kasusaajad on kõik paadimehed Emajõel kuni Peipsini. Seega on sihtgrupi kõik veel liiklejad, kes võivad hätta sattud. Suvel on päästejuhtumeid nädalas vähemalt kord, suveperioodil seega vähemalt 16, lisaks päästeõppused.

III Rahulolu ja mõju (mõju kogukonnale ja teenuse kasusaajate rahulolu)

Projekti elluviimise mõju kohalikule kogukonnale või piirkonnale saab hinnata väga positiivseks, kuna on olemas selline organisatsioon, kes tagab parimal moel turvalisuse Emajõel, kasutajate ja kasusaajate rahulolu on kindlasti 5 punkti, eriti kui see kellegi elu päästab.

IV Mõtted ja ettepanekud

Peaasi, et jõeelu ja turvalisust saaks toetada, et oleks sellised meetmed kuhu see mahuks.

2.6. Kastre valla Sotsiaalteenuste keskus (2018), SA Hooldekodu Härmalõng

Projekti käigus teostatud tööde käigus paranes ruumide olukord. Uuendati torustikku, paigaldati uus elektrijuhtmestik. Teostati ümberehitus- ja remonttöid. Tänu teostatud renoveerimistele loodi valla elanikele võimalus avaliku teenusena käia pesu pesemas ning duši all. Varasemalt Võnnu piirkonnas selline võimalus puudus.

I Uued/parendatud investeeringuobjektid/kogukonnateenused

Kastre vald korraldab ja hooldekodu pakub koduteenust, koduteenuse hooldajad koordineerivad seda tegevust, inimesed saavad pesupesemise ja duši all käimise teenust 2 päeval nädalas kasutada. Ruumides, mis on renoveeritud, käivad inimesed koos koduhooldustöötajaga.

Projektiga loodi teenus, enne oli teenus, aga mitte sellises ulatuses, praegu on korralik teenus tasu eest.

II Investeeringuobjektide/ kogukonnateenuste püsikasutajad

Kasutajateks on vähekindlustatud pered, üksi elavad pensionärid või ka tööelised, kes saavad toetust ja kel pole sooja vett vms pesuvõimalusi, **ca 10-15 inimest**. Kahel päeval nädalas (E 10-15 ja T ja K 10-16.00) saab käia, kui nõudlust oleks saaks ka enamatel päevadel.

III Rahulolu ja mõju (mõju kogukonnale ja teenuse kasusaajate rahulolu)

Väga vajalik teenus just vähekindlustatud peredele, rahulolu hinne 4-5-palli. Kohapeal on 2 pesumasinat, neid on välja vahetatud, ruum on soe ja hind pole märkimisväärne (1 euro). Härmalõng maksab sellele teenusele peale. Aga kasu on sellest kindlasti, kogukonnas on seda vaja, kuigi vahest on olnud probleeme, pesumasin katki vms.

Ruum võimaldaks rohkemat kasutust. Teenust oleks võimalik laiendada.

IV Mõtted ja ettepanekud

Võiks toetada sotsiaalvaldkonna tegevusi, nt hooldekodudega kogukondadega rohkem sidustamist, nt kooskäimise võimalused, üritused, ruumide kasutamine vms, et kogukond enam eakatega seotud oleks.

2.7. MTÜ Naisrahvatantsurühm Hermine rahvarõivad ja jalanõud (2018), Naisrühm Hermine MTÜ

I Parendatud kogukonnateenused

Hermine on tegutsenud üle 20 aasta, MTÜna alates 2018. a., uute riiete vajadus oli seoses laulu- ja tantsupeoga, eelmised riided olid saadud teiselt rühmalt parenduseks, üle 30 a. vanad. Valisid autentseid Karja rahvariided, must plisseerseelik, mis on esinemistel hästi efektne.

II Investeeringuobjektide/ kogukonnateenuste püsikasutajad

Uusi rahvariidekomplekte on 13. Rühm käib koos vähemalt 1 kord nädalas. Kaudselt saavad projektist kasu kõik, kes näevad naisrühm Herminet rahvarõivastes esinemas. Hooaja jooksul, ca 7-8 esinemist, kohalikel üritustel ca paarsada inimest, üldtantsupeol pea 100 tuhat, lisaks veel Jõgevamaa naiste tantsupidu, Kagu-Eesti ja Tartumaa tantsupidu paari tuhande vaatajaga. Rahvariided on hea võimalus tutvustada ka teiste kihelkondade riideid piirkonnas.

III Rahulolu ja mõju (mõju kogukonnale ja teenuse kasusaajate rahulolu)

Hindan väga suureks, kui „naine saab uued riided selga, särab ja see kandub edasi kõigis esinemistes“. 5-p skaalal 5 punkti.

IV Mõtted ja ettepanekud

Jäi kõigega väga rahule, suhtlus kiire ja asjatundlik, riiete valmistamisel oli möödarääkimisi, tuli teha muudatusi ja need said kiiresti tehtud. Taotluse ja aruannetega saadi hakkama, vajadusel sai alati nõu TASI poolt.

2.8. Peipsimaa tark pink! (2019), MTÜ Peipsimaa Turism

Projekti ei viidud ellu.

Mitme tegevusgrupist taotleti ja saadi raha interaktiivsete pinkide jaoks, aga see viibis ning siis kui oleks saanud hakata ellu viima ei mahtunud tegevused enam eelarvesse ja lisaraha polnud võtta.

IV Mõtted ja ettepanekud

TAS puhul on toredad igasugused innovaatilised ideed ja arengud, millega võiks kindlasti jätkata, mis teistest tegevusrühmadest erinev. Ka koostöö on väga oluline, ettevõtjate ja kogukondade või piirkondade vaheline koostöö, mis on tähtis, kui mõelda, kuidas Tartumaad arendada. Eraldi märksõnana tooks välja toiduvõrgustiku teema, seda võiks laiendada. Toiduteema on hästi oluline ja toiduvõrgustik on äge, kuna kaasab nii väikeseid toidutootjaid, kartulikasvatajaid, koole ja restorane, see on nii lai ja kui see kõik omavahel tööle saada oleks super suur asi, mis ära teha. TASil on ka seda võimekust nii vahendite kui inimressursi poolest.

2.9. Tartumaa kogukondlikud loometalgud (2020), Tartumaa Omavalitsuste Liit

I Uued kogukonnateenused

Kaks aastat tegime loometalgud, esimesel aastal tuli 8 ideed kogukonna talgutele, 6 läks edasi. Sealt tuli vahvaid algatusi, mis on elujõuliselt edasi läinud, nt digiõpsid, Kodavere keelemeeskond, kes lõi lehenurga Kodavere keeles; minikool – on selle ideega edasi läinud.

Viimane kord oli ka tore, oli hästi palju ideid, aga need ei kõnetanud nii paljusid, keeruline meeskondi kokku saada. Samas talgud toimusid kenasti, tagasiside positiivne, ideede arendused on olnud veidi nõrgemad kui eelmine kord. Sellest lähtuvalt on metoodikat edasi arendanud, oleme alustanud uue programmiga, ka Leaderist rahastatud.

II Investeeringuobjektide/kogukonnateenuste püsikasutajad

Peamised kasusaajad olid talgutel osalejad (ca 40), lisaks talgulised žürii liikmed, mentorid, kokku ca 60 inimest kummalgi aastal. Sellele lisandub korraldusmeeskond (4) ja laiapõhjaline juhtrühm (ca 30 inimest), kes on aidanud tegevusi ette valmistada, sh KOV spetsialistid, projektipartnerid, arendusselts, loomemajanduse inkubaator jt.

Toimunud on kaks korda, kahel erineval aastal, esimesel aastal ühepäevane, polnud varasemat praktikat ja uued asjad ei lähe kohe käima, seega oli veidi väiksem grupp teadlikumaid inimesi. Teine kord oli juba kahepäevane.

Esimesel aastal esitati 17 ideed sellest jäi talgutele 8 ideed ja meeskonda.

Kaudsed kasusaajad on need kelleni talgutel loodud ideed on jõudnud ja see ulatub kokku sadade ja isegi tuhandeteni. Nt Kodavere keeleõpe ca 10-15 inimest toimetavad, eakamad proud 80+. Teiseks digiõpsid (vt kodulehte www.digiops.ee), mis viivad kokku koole ja õpetajaid (nt kui mõnes koolis on õpetaja puudu, siis digiõpsid saavad reaalses toimuvaid virtuaaltunde läbi viia). Sel aastal võitis mõisakino-loomemajanduse inkubaator, kes ka tegutseb, aga pole lennukust.

Kasutati Vunki mano metoodikat, aga see ongi formaadi puudus – kui sädeinimene ei saa edasiselt toetatud, siis kukub tegevus ära, see on ka Võrumaa kogemuse probleem. Nüüd on uus programm, metoodikat on kohandatud (nüüd on „Loov vald“).

Rahvakultuurikeskuse projekt „rahvakultuuri elemendid igapäevaelus“ oli hästi nähtaval ja see võis jõuda sadade kui mitte tuhandete ühistranspordikasutajateni. Eesmärk oli neid kultuuris näidata ja selleks viidi läbi vanasõnade aktsioon, kus maakonnaliinibussidesse kleebiti vanasõnu koos kindamustritega. Ka hästi lai talgute kajastamine on TOLi poolt olnud - temaatilised artiklid lehes poole aasta vältel enne projekti, videoklipid, 6 videoklipi Youtube'is, miks tulla, FB leht, koduleht.

III Rahulolu ja mõju (mõju kogukonnale ja teenuse kasusaajate rahulolu)

Kriitiliselt hinnates paigutaks rahuldavale tasemele – kasu kogukonnale ei ole nii suur kui lootsime – digiõpsid toimetavad, aga pole maakondliku skoobiga. Võiks ka öelda hea, sest talgud toimusid ja läksid tegelikult korda. Rohkem oleks „elust enesest“ valukohti lootnud, KOV spetsialistide poolne osalemine oli tagasihoidlik, kuigi digiõpsides olid nad sees.

Otsesed kasusaajad on olnud väga rahul, on tuntud huvi, kas uuesti toimub, 4-5 palli kindlasti.

IV Mõtted ja ettepanekud

Põhimure on taotlemise lihtsus, on TASI ja PRIA vormid, kuna ainult PRIA oma on liiga lakooniline. Õnneks on võimalik seda teha Google Docs'is või alla laadida, seega põhimõtteliselt toimib nii. Mõningad dokumente kodulehelt ei ole võimalik hästi leida, nt ühiste kavatsuste kokkuleppe vorm.

2.10. Annikoru rulapark (2019), Elva Vallavalitsus

I Uued/parendatud investeringuobjektid/kogukonnateenused

Projekt on lõpetatud, ehitusdokumendid valmis, kasutusluba olemas.

Varem ei olnud noortele üldse piirkonnas võimalust kuski ekstreemsporti harrastada, leidsid parklaid ja tänavakivisid trikkide tegemiseks, korraliku võimalustega betoonparki ei olnud. Rulapargi kõrval ka ilmastikukindel lauatennise laud, pingid ja prügikastid, korralik taristu, kus nii poisid kui tüdrukud saavad aega viita ja kus on erinevaid võimalusi korraldada võistlusi jms (st ka noorte omaalgatust toetav).

II Investeringuobjektide/kogukonnateenuste kasutajad

Objekti peamised kasutajad/sihtgrupid. Peamiselt noored 7-26, tegelikult ka vanemad, kes nt nädalavahetuseks koju tulevad. Annikoru piirkonna lapsed, Konguta kooliõpilased.

Objekti kasusaajate arv ja püsikasutajad - hinnanguliselt 40-50, nädala sees kohalikud, nädalavahetusel ka inimesed kaugemalt, sest lähipiirkonnas ei ole korralikku rulapark, Puhjas miniramp, Rõngus ka miniramp, korralik betoonpark on ainult Elvas. Kasutajate hinnang on avamise baasil (ainult ühe suve kogemus), Konguta koolis on 71 õpilast, kes kõik kindlasti ei käi seal, samas on seal lauatennise turniire, üritused aitavad kasutust aga mitte püsikasutajaid juurde tuua. Skeene on suhteliselt kitsas, lisaks ka transpordiprobleemid, kuidas Elvast sinna saada. Kuus võiks olla kasutajaid **kokku kuni ca 200**, regulaarset võistluspraktikat veel pole, aga järgmiseks aastaks võiks kindlasti olla võimalik regulaarseid võistlusi sinna saada. Osalejate arv tõuseb (nii skate kui lauatennise pool), tasakaalustab soolist koosseisu.

III Rahulolu ja mõju (mõju kogukonnale ja teenuse kasusaajate rahulolu)

Mõju kogukonnale on suur, „sügav maapiirkond“, kuhu see loodi ning kus ei ole muid võimalusi peale staadionil sportimiseks. Saab harrastada mitut spordiala (tõuks rula, ratas, tennis).

Kasusaajate rahulolu on 5 p, kuna see on maksimaalselt ära kasutatud potentsiaal. Objekt ei ole tehtud materjalidest, mida peaks hakkama 5-10 a pärast uuendama. Betoonpark on väga

väikese hooldusvajadusega, laud, prügikastid ja pingid samuti, kõik võimalused algselt kohe loodud ja välja ehitatud, sealt saab edasi minna ja taristut ning võimalusi edasi arendada.

IV Mõtted ja ettepanekud

Maapiirkondades on selline toetus kindlasti väga vajalik, KOVIDel ei ole ressursse selliseid projekte ellu viia.

Algselt olid ebaselged ehituslikud nõuded, kas taotlema minnes on/ei ole vaja ehitusprojekti (kui panna ehitusprojekti tellimine projekti tegevustesse, jääb vahendeid tegeliku investeeringu tegemiseks vähem). Võiks olla rohkem ehituslike nüansside lahti selgitamist, millisel juhul midagi vaja on. Ehitusprojektide puudumine on sagedaseks takistuseks taotlemisel. Üldiselt on arusaadavad meetmed, aega on ka piisavalt, et projekte ette valmistada.

Ehitusdokumentide osas veel - kas nõutakse ehitusjärelvalvet TASI poolt, kas need tuleks projekti sisse kirjutada? Võiks olla selgemini arusaadav (selgemad nõuded, taotlejana ei tea, mis summast alates tasub järelvalve sisse panna, võiks olla selgemad/lihtsamad nõuded, et ametnikud ei peaks neid välja mõtlema). KOVis kirjutab taotluse sageli üks ametnik, ehituspetsialist selles ei osale.

3. Noorte aktiveerimise meetmest (2.2) toetatud projektide kasusaajate rahulolu

3.1. Discgolfi rada Võnnu noortele (2017), Kastre Vallavalitsus

I Uued/parendatud tegevusvõimalustega objektid

Ääremaal on noorte tegevused suhteliselt piiratud, üks võimalus neile vaba aja tegevusi pakkuda oligi discgolfi pargi rajamine, kuna oli olemas maa asula ääres ja vahetult koolimaja juures. Projekti käigus kasutati see ära ja rajati discgolfi rada koos vajalike vahendite ja ketastega.

Tegevus senimaani toimib, see läks populaarseks ka lähikonnas asuvate discgolfi mängijate seas (mitte ainult koolinoorte), kes käivad siin-seal mängimas. Rada on mahult küll väike aga käe harjutamiseks hea, sai väga hea tagasiside just neilt harrastusmängijatelt.

II Investeeringuobjektide püsikasutajate arv

Peamised kasutajad on kohalikud koolinoored, kui koolis on õpilasi 200 ringis, siis arvestuslikult 50% saavad sellest ikka kasu, **seega ehk sadakond**.

Pargialgune on kevadest kuni sügiseni niidetud, vald hooldab platsi. Võistlusi ja ringe ei ole, pigem on väike harjutusväljak, aga see on lastele tasuta. Projekti käigus varuti 2 komplekti kettaid, mis on koolis ja, mida saab kasutada. Arvet täpselt ei peeta, kes kui palju, üldjuhul kasutatakse kooli lahtioleku ajal, mingi aeg oli teine komplekt kettaid ka kultuurimajas.

III Rahulolu ja mõju

Projekti/objekti mõju noorte aktiveerimisele hindaks väga positiivselt, see on üks konkreetne tegevus, mis annab vaba aja veetmise võimalusi, mida piirkonnas ei ole just palju, edendab sportlikku ja liikuvat eluviisi, lisaks väike võistlusmoment.

Kasutajate rahulolu hindaks konservatiivselt 4+, alati saab paremini, aga tegelikult on tagasiside olnud positiivne. Üllatusena olid just harrastajad/discgolfi mängijad, kes

lähikonnast ka seda kasutavad (kuigi nt Vooremäel on ka täisrada), mitte ainult koolilapsed (algul projekti kavandades mõeldi eelkõige koolinoortele). See oli pigem positiivne ja nende tagasiside ka positiivne.

IV Mõtted ja ettepanekud

KOVide toetamine on meile oluline, nt Võnnus on Gustav Suitsu Majamuseum, millele on pikalt väliala kavandatud sellisena, et seda saaks rakenda suuremate avalikke ürituste korraldamiseks ja laulukaar. Et ei peaks üritusi „põlve otsas tegema“, oleme mitu korda käinud TASilt taotlemas, aga jäänud joone alla. Selline kogukonnategevuse toetamine on kindlasti oluline – kus saaks koolialgused ja koolilõpud peetud jne. Oli ka projektiidee, teha Suitsu muuseumisse Lõuna-Eesti kirjanike park, aga ka see jäi ka joone alla.

3.2. Robotniiduki integreerimine õppetöösse (2017), Elva Vallavalitsus, Konguta kool

I Noorte praktiliste oskuste arendamisele suunatud projekt

Projekt kirjutati koostöös õpilastega, robotika teema on olnud koolis aktuaalne, on ka robotika ring ja käiakse võistlustel. Taheti praktilist lahendust lastele, et mudelist saaks ka praktilist kasu. Lapsed, 10-12 õpilasest koosnev juhtrühm, oli roboti paigaldamise juures, vaatasid, jälgisid, kuidas programmeeriti, ehitasid talle kodu, et oleks varjus. Kui veasignaali tulid, siis läks üks kood õpetajale ja teine lastele, kes käisid teda päästmas. Mitu aastat toimis, hiljem jäi üks noorematest lastes (sest mõned vanemad olid selleks ajaks juba koolist ära läinud) roboti ülevaatajaks. Igal suvel kasutati robotit niitmiseks, ka lasteaia lastes tekitas see huvi (nüüd peale seda talve pole enam kindel, kas teda veel kasutada saab).

II Investeeringuobjektide püsikasutajate arv

Otseseks kasusaajaks ja püsikasutajateks olid lapsed, kes juhtrühma kuulusid – **ca 10-12 last** ja õppisid robotit tundma, samuti kool, kelle majanduskulusid niitmise arvelt see kokku hoidis. Kaudseks kasusaajateks olid ülejäänud koolilapsed – ca 70 õpilast ja ka lasteaialapsed – ca 45, kes kõik käisid vaatamas, sest see oli toona väga uus ja huvitav, huvi tehnika ja praktilise masina järgi kindlasti tõusis.

III Rahulolu ja mõju

Olime väga rahul, et ei pidanud enam tellima muruniitmise tööd, mis oli otsene majanduslik kasu. Lapsed ka nägid millist praktilist kasu robotist on, said praktilisi oskusi ja õppisid lahendama probleeme ning olid väga rahul. Samamoodi uhked, rõõmsad ja elevil, kui 3D printeri saime, tehnoloogilist huvi on kindlasti suurendanud.

IV Mõtted ja ettepanekud

Algul kahtlesime isegi, aga selliseid praktilisi taotlusi võiks küll olla võimalik edaspidi ka toetada. Just praktiline töö – nt aknapesu robot. See hõlbustas ka majanduslikku poolt, oli kogu aeg töös, kui ka väike probleem tekkis, siis see kohe lahendati.

Kindlasti selliseid praktilisi töid/ tegevust toetavaid mudelid ja vahendeid, mida lapsed näevad, võiks saada toetada – muidu peab töid tellima, kvaliteet ei pruugi olla alati hea, võib häirida ja segada õppetööd. Täna võtavad lapsed robotit iseenesest mõistetavalt, osana normaalsest tööprotsessist. Samuti võiks olla nt tolmuimejarobot, et vabastada koristaja koridori ja muude suurte pindadega (aula, saal) põrandate koristamisest ja suunata hoopis muud tegema – nt tugisikuks.

3.3. Noorte keelpillimängijate rahvusvahelise koostöö arendamine (2017), Karijärve Keelpilliorkester

I Noorte praktiliste oskuste arendamisele suunatud projekt

Projekti raames arendati noorteorkestri rahvusvahelist koostööd. Orkestril on **30 liiget** vanuses 7-19 (vahest on kaasatud ka vilistlased) Tartumaalt, kes enamuse õpivad Elleri muusikakoolis, aga elavad külades Puhja, Elva jm lähistel. Muusikakooli õpetaja elab Karijärvel ja teeb seal iga suvi laagreid, tema õpetaja töötab Norra muusikakoolis õpetajana ja sellest projektist. Hiljem küll vahetati partnerit, saadi üks Norra noortekollektiiv partneriks. Lapsed mängivad rahvamuusikat, norrakad käisid Eestis, toimus ühine laager, ühised esinemised. Nende õpetajaga tekkis hea kontakt, ka aastaid peale projekti lõppu on ta olnud suvekoolis õpetajaks ning kindlasti jätkub koostöö ka edaspidi. Loodi head kontaktid – sama vanad noored, kes pole muusikakoolis vaid eraldi orkestris – see koostöö on olnud vastastikku väga rikastav, nii lastele kui juhendajatele. Saime julgustust ja tunnustust (nt Norra heaoluühiskonnas ei nõuta enam lastelt harjutamist/kohal käimist, seega oli Eesti laste tase tugev). Saadi innustust ja uusi mõtteid. Ka Norra eksperdi näpunäiteid kasutatakse siiani ja neist on kasu ka peale projekti.

II Investeeringuobjektide püsikasutajate arv

Projekti otsesed kasusaajad olid ca 30-35 osalejat, nende juhendajad ca 10 inimest, seega **kokku ca 45 inimest**. Lisaks partneri poolt veel 20 noort. Kaudsemalt ka nende noorte pered, seega kuni sadakond, nt nooremad õed-vennad on saanud julgustust õpingutest. Lisaks on publiku seast alati tulnud õppijaid juurde (kellel pole õed või vennad ees). Esinemisi oli palju, ca kümnekond nii Norras (suurema publikuga), kui Eestis (ca 200 osalejat kontsertidel, lisaks esinemised koolides ja seltsimajas). Kogukonnas tekitas elevust, et on orkester ja kutsutakse esinema, orkester mängib rahvamuusikat, sh ka Puhjast pärit. Seega laiem kasusaajate ring võiks olla sadades, kes käib kontsertidel regulaarselt ja kes kutsuvad esinema.

III Rahulolu ja mõju

Väga rahul, väga väljapaistev projekt oli, oleme käinud ka mujal reisirõõm, aga see oli eriline, kuna kohapeal oli olemas huvitatud grupp, kes tahtis koostööd teha. Muidu on olnud lihtsalt esinemised välismaal. See aga oli suur ja eristuv, et ka nemad tulid Eestisse, noored löid isiklikud kontaktid.

Hinnangu projektile annaks 4-5 (korraldajate vaates, kuna pidi partnereid vahetama ja sellega seonduv lisapinge), aga noorte vaates pigem 5-palli.

IV Mõtted ja ettepanekud

Oleme kirjutanud kolmele LEADER piirkonnale projekte, TASI toetusmeetmed ei vaja muudatusi. Pooldan, et toetatakse ka traditsiooniliste väärtuste säilimist (nt muinsuskaitse ja kultuuriväärtuste hoidmine) ja alati ei pea hakkama esitama uusi asju, vana säilimise toetamine on oluline. Samuti, et projekti/taotluse kirjutamisel ei pea hakkama tegelema sellega, mida tegelikult pole vaja teha (a la nt keskkonnamõju hindamise vms), et ei pea „kulutama rumalustele aega“. TASI asjad toimivad, ei ole vaja muuta midagi.

3.4. MTÜ LGT noorte arendamine autospordis (2016), MTÜ LGT

I Parendatud tegevusvõimalused/noorte praktiliste oskuste arendamisele suunatud projektid

Projekti käigus loodi autospordi mõistes võimekus pakkuda head hooldusteenust, mida oleks võistluste vahel võimalik kiiresti ühest kohast teise viia (hooldustelk jms vajalikud asjad). Sellega parendati kõvasti senist taset.

II Investeeringuobjektide püsikasutajate arv

Kasusaajad olid noored, kes tegelesid autospordiga, **ca 20-30 noort** vanuses 16-25+ (sh ca 5 noort vanuses 16-20 noored, 10-15 vanuses 20-25, ja ülejäänud 25+).

Kaudsed kasusaajad – nende pered, pealtvaatajad. Kuna autosport on väga suurte kuludega, siis see projekt kindlasti aitas kaasa spordiala kättesaadavaks tegemisele, kuna aitas vähendada kulusid. Paljud noored tahavad kiiresti sõita ja teevad seda ehk tänaval. Eesti Autospordi Liidu eesmärk on suunata noori tegema seda kontrollitud keskkonnas, seeläbi tekivad inimesed, kes oskavad distsipliinist kinni pidada ja õigetes kohtades õigeid asju teha, st kihutada seal kus tohib. Seeläbi võib kaudseteks kasusaajateks pidada kõiki liiklejaid, kuna autospordiga tegelejad panustavad ka liiklusohutuse ja liikluskultuuri paranemisse.

Tegevus jätkub siiamaani, aga kuna väga aktiivselt ei ole noorte pealekasvuga tegelenud, siis vanusegrupp liigub pigem edasi. Natuke on jäänud tahaplaanile, aga tegevust pole lõpetatud.

III Rahulolu ja mõju

Hindan väga positiivseks just sellest aspektist, et autosport on suurte kuludega ja projekt võimaldas sportlastele kulusid vähendada ja taset tõsta. Kui muidu on kulud kõrged, nagu ikka tehnikaspordis, siis sageli suurem rahakott võidab. Välise toega on võimalik anda võimalust ka teistele. Kui tingimused on head, siis on ka indu rohkem - kohe kui võimalusi tekkis juurde, tekkis ka huvilisi juurde.

Kasusaajate rahulolu hindaks optimistlikult 4,5. Alati saaks veel paremini, aga tegelikult kõik, kes on saanud neid võimalusi kasutada, on neist ülivõrdes rääkinud.

IV Mõtted ja ettepanekud

Pean oluliseks et projekte jätkuvalt toetatakse, kui keegi toetust saab, siis hakkab sünergia suurenema. Kui seda lumepallina kasvatama hakata, siis see võib viia veel suuremate tulemusteni.

Projektide hindamisel võiks hinnata seda, et kui on edukalt tehtud projekte, siis annaks sinna jõudu juurde.

Kui uus meede avaneb, siis võiks TAS sellest laiemalt märku anda – et paneks inimesed mõtlema, mida võiks teha. Ka tagasisidestamine võiks toimuda juba isegi projekti keskel. Praegu on nii palju aega möödunud, näiteks esimest korda võtta kokku kohe peale projekti lõppu ja siis näiteks 3 aasta pärast.

3.5. Noorte liikumisharrastuse edendamine orienteerumise näol (2016), MTÜ Seiklushunt

I Noorte praktiliste oskuste arendamisele suunatud projektid

Projekti käigus soetati orienteerumiseks vajalikud seadmed – ajavõtuseadmed, tähised ja punktides olevad jaamad, millega sai õiget orienteerumist teha, sellisel tasemel nagu võitlustel ja orienteerumispäevakutel toimub. Käidi koolides tegemas orienteerumise algõpet: algul kerge algõpe, siis seadmete tutvustus, kuidas rajal liikuda, ajavõtu pulka kasutada ja siis õpilased läbisid väikese raja.

Projekti raames käidi koolides (vähemalt 6-7 koolis Nõo, Lähte, Ülenurme jt) – ja see oli koolidele tasuta. Peale projekti jätkavad tegevusega, aga teevad seda väikese tasu eest edasi. Koolidel jätkuvalt huvi, aastas käivad ca 3-4 koolis orienteerumispäeva tegemas, mõni kool on aastas lausa 2 korda käinud.

II Investeeringuobjektide püsikasutajate arv

Otsesteks kasusaajateks on kõik orienteerumispäevakutel osalejad, valdavalt olid seal enamus kooli õpilastest, tihti paarsada last, **seega võib kasusaajaid kokku lugeda sadades.**

III Rahulolu ja mõju

Projekti mõju – kindlasti oli projekt noortele väga kasulik, neile tutvustati orienteerumist neile tuttavas keskkonnas, kus ise elavad või kehalise kasvatuse tundide raames. Nii on ka lihtsam huvi ja julgust tekitada, et edasi näiteks suurematele üritustel (maakonna orienteerumispäevakud) osaleda. Nende ürituste eesmärk ongi regulaarne liigutamine ja selle propageerimine.

Laste rahulolu hindaks tugev 4 või 4+, kui nad ikka rajalt tulevad ja on hakkama saanud, siis on lapsed siiralt rõõmsad ja õnnelikud, väike võidurõõm on kõigil.

IV Mõtted ja ettepanekud

Praegu tundub, et meetmetes on kõik hästi, kevadel plaanis teha uus projekt.

3.6. TAS-i piirkonna purjespordivõimaluste avardamine (2016), Tartumaa Purjespordiselts

I Noorte praktiliste oskuste arendamisele suunatud projekt

Projektiga osteti noorte kahepaat, võistluspurjekas, mis võimaldas klubi noortel mitmel aastal käia Eesti karikasarja võistlustel ja Põhjamaade võistlustel. Enne olid laste paadid (mis olid ka TAS toetuse abil soetatud), millest kasvasid välja. Ilma uute paatide soetamiseta poleks võistlussporti saanud jätkata

II Investeeringuobjektide püsikasutajate arv

Otsesteks kasusaajad noored, kes paati kasutasid **4 noort**, 2 paari, 2 tüdrukut ja 2 poissi, isegi veel sellel suvel. Praegu võistlusi vähe, sest nad on vanuseklassist välja kasvanud (2016. soetati paat). Järgmise aasta alguses oli paat käes (so siis 2017. aasta veebruar) ja noored sõitsidki siinemaani. Paat on alles, korras ja kasutusvalmis, aga hetkel nii aktiivset kasutust ei ole. Mingi aeg oli igal nädalavahetusel võistlused (suveperioodil). Kui tekib järelkasv, siis on paati võimalik edasi kasutada.

Projekti kirjutamine oli tüdrukute enda initsiatiiv, kes selle paadiga sõitma hakkasid, klubi aitas vormistada ja kokkuleppeid saavutada. Projekt toetas kindlasti noorte initsiatiivi ja andis hea kogemuse kuidas seda kõike teha.

Klubiline tegevus jätkub, tüdrukud on Tartus jätkuvalt olemas, aga õpingutega hõivatud ja nii suures mahus ei tee enam sporti.

Kaudsemalt on kasusaajaks kogu Saadjärve kogukond, kes mingis vormis kaudset kasu sai. Näiteks on Saadjärvel ka katamaraani klubi, kes teeb üsna aktiivselt võistlusi, neil on lapsed, kes hakkavad ka noortespordi vanusesse jõudma. Tallinnast üks klubi käib iga suvi suvelaagris ja toovad siia ca 60-80 algajat purjetajat, see toimub seni jätkuvalt. See ei ole pealtvaatajate sport, pigem käivadki vaatamas ainult lapsevanemad.

III Rahulolu ja mõju

Projekti/objekti mõju neile noortele oli suur. Nad on kindlasti väga rahul - 5 punkti. Neil oli suur huvi edasi purjetada, oleks ka praegu, aga oleks siis jälle vaja suuremat paati. Noored on praegu ka hõivatud õpingutega, et pole mahti uut paati hakata otsima, kogu jäävaba perioodi kõik nädalavahetused sisuliselt olid võistlused ja õhtuti trennid, sellega oli pea kogu vaba aeg sisustatud.

Oleks võinud olla parem lõpptulem või projekti jätk, et treener et ei peaks ainult enda vabast tahtest seda kõike tegema – kui ka seda poolt saaks toetada, siis saaks tegevusega edasi tegeleda. Aga vabatahtlikult ja tasuta ei jõua lõpmatult panustada, sellisel kujul seetõttu tegevus praegu enam ei jätku. Aga projektiga 100% rahul.

Tartumaal potentsiaalseid huvilisi on võrdlemisi vähe. Isegi KOVIDel ei teki huvi seda toetada.

IV Mõtted ja ettepanekud

Positiivne oleks kui noorte projektid jätkuvad, meil ei oleks mingisugust võimekust olnud sellisel kujul neid projekte läbi viia. Esimene algajate klassi paat oli ka TASi projektist rahastatud, sellest juba rohkem kui 15 a tegevust. Alguses oli ca 10 treenijat, pisteliselt on olnud ka rohkem proovijaid, aga aktiivseid võistlejaid jäi lõpuks 4, pluss mõned ajaviitekorras treenijad. Samas need neli on ka Eesti koondises ja tiptasemel. Ilmselt selle projektita poleks seda saavutatud.

3.7. Abivalmis noored (2016), Ujumise Spordiklubi MTÜ

I Noorte praktiliste oskuste arendamisele suunatud projektid

Projekti raames korraldati lastele Nõos 5-päevane laager, kahel järjestikusel aastal. Projektiga tegeles Lembit Oru, kaasates erinevaid lapsi. Laagrisse tulid kokku erinevad noored kogukonnast, neile korraldati väga erinevaid koolitusi, ekskursioone, iseseisvaid tegevusi.

II Investeeringuobjektide püsikasutajate arv

Sihtrühmaks ja otseseks kasusaajaks olid lapsed vanuses ca 12-16 vanuses Jõgevamaalt ja Tartumaalt, kokku **ca 25 last kummalgi aastal**. Ei olnud ujumise taustaga lapsed, kriteeriumiks oli pigem, et oleks maalapsed mitte linnalapsed.

III Rahulolu ja mõju

Laagris osalenud laste rahulolu võis olla 4-5 vahel. See koht, kus laager toimus, oli looduslikult väga kaunis, koostööpartnerid erinevatest asutustest ja eri valdkondade inimesed, olid väga huvitavad tegevused (kanuumatk, observatoorium, enesekaitse). Iga

päeva jaoks olid oma lisategevused, mis teadmisi ja oskusi arendaks. Lisaks sotsialiseerumine erinevate inimestega.

IV Mõtted ja ettepanekud

Iseenesest on sellised väga vajalikud projektid.

3.8. Noorte aktiivsuse tõstmiseks mobiilsete korvpallivahendite ost (2018), MTÜ BC Elva

I Uued/parentatud tegevusvõimalused/noorte praktiliste oskuste arendamisele suunatud projektid

Projekti raames soetati mobiilsed korvpallilauad (5-6 väiksemat ja suuremat) ja haagis, millega neid transportida, mis paigaldati piirkonna koolide juurde. 4-5 kooli (Elva, Rannu, Palupera, Konguta), sh just ka väiksemad koolid, et aktiveerida noori rohkem liikuma ja tekitada korvpallihuvi, kuna BC Elva juhid ise on korvpalli taustaga. Lisaks soetati hulk palle, korvilauad, mis said välja koolide ja mõne lasteaia juurde (väiksemad konstruktsioonid) ja olid väljas kevadest kuni talveni. Talveks võeti maha ja järgmine välihooaeg uuesti üles. Tegevus jätkub siiani.

II Investeeringuobjektide püsikasutajate arv

Kasutajateks olid kooli- ja ka lasteaialapsed ja kohalikud noored. Elva gümnaasium (500 õpilast), Rannu kool (90 õpilast), Palupera (79 õpilast), Konguta kool (70 õpilast). Arvestades õpilaste arvu, **siis sadakond last kindlasti kasutas.**

III Rahulolu ja mõju

Projektil oli selge mõju olemas – peale seda aktiveeris MTÜ ka Elvas korvpallile suunatud tegevusi ja paigaldatud korvpallilauad tekitasid lastes huvi, nagu „komm kätte“. Sügisest hakati korvpalli trenne läbi viima ja huvi oli suurem kui varem - kui muidu oli ainult Elvas väike rühm, siis peale projekti tegi BC Elva eraldi korvpalli treeninggrupid Kongutas, Puhjas, Rõngus ja Elvas, mis oli otseselt selle projekti mõjul.

Kuna igal pool pole statsionaarseid korve siis paljud tulid trenni, et oleks kuskil mängida kui mobiilsed korvid talvehooajaks maha võeti. Suurim tagasilööki oli COVID, peale seda oli suur kukkumine, korvpalli ilma meeskonnata ei mängi. Praeguseks on kõik väiksemad trennikohad kinni, sest huviliste arv on liiga väike, et sinna treenerit saata, praegu on ainult Elvas kaks vanusegruppi. Aga olukord on igal pool huvihariduses selline, et lapsi trenni saada tagasi on keeruline. Ühes koolis oli enne oli 14 last, pärast COVIDit jäi 4 alles – ja direktor ütles, et kõigis trennides on sama olukord, kool on isegi pannud kohustuse, et iga laps peab käima vähemalt ühes trennis nädalas ja pooled lapsed ikka ei käi.

Laste rahulolu projektiga hindan ka kõrgeks – 4-5 punkti, ükskõik, mis sportimisvõimalusi lastele koju tuua, sellega ollakse rahul.

IV Mõtted ja ettepanekud

Kindlasti tuleks jätkata laste aktiivsuse ja liikumise toetamist, ringidesse tagasitoomist ja mugavustsoonist välja toomist peale COVIDit, mis on iga valdkonna huvitegevusele tõsine tagasilööki olnud. Igasuguste välirulaparkide jms rajamist, mis lapsi ja noori liikuma panevad, tuleks kindlasti edasi toetada.

3.9. Melliste noortekeskuse sisustus ja mentorlusprogramm (2019), Kastre Vallavalitsus

I parendatud tegevusvõimalustega objekt

Projekti käigus soetati uutesse noortekeskuse ruumidesse sisustus, tänu millele uus keskkond ei ole võrreldaval tasemel vanaga – varasemalt tegutses noorsootõtaja vanas saunamajas, kus polnud mingid tingimusi avatud noorsootöö tegemiseks, huviringide läbiviimiseks vms. Praeguses majas on palju suurem külastatavus, huviringid on mitmekesisemad, lisaks on võimalik sünnipäevadeks ruume rentida. Projekti käigus alustati ka noorte varajase kaasamisega, u kord kvartalis kaasas noorsootõtaja noori mentorlusprogrammi-laadsetele päevadele, kus noored said tulla kokku, oma ideid rääkida ja koos noorsootõtajaga arutati ühiselt nende elluviimise võimaluste üle. Osa lihtsamaid ideid viidi ellu, a la filmiõhtute korraldamine jne. Kellel olid perspektiivikamad ideed, siis prooviti Tartumaa noortefondist toetust taotleda (rahastust ei saanud, kogemuse ikka). Sellest kasvasid välja kord kuus toimuvad ideepäevakud, mis nüüdseks on pidev vorm noorte soovide kuulamiseks.

II Investeeringuobjektide püsikasutajate arv

Peamised kasutajad on piirkonna noored vanuses 7-14, aga lisaks ka vanuses 15-17, kes enne noortekeskust ei kasutanud. **Nädalas käib u 35 noort**, varasemalt kõigest 10-15 noort, seega enam kui kahekordne kasv. Lisaks kasutavad ruume aeg-ajalt ka noored, kes beebidega ringides käivad ja üldiselt raamatukogu poolel toimetavad. Lisaks on kasutajateks ka kogukonna liikmed – kuna ruumi saab rentida sünnipäevadeks ja seal üritusi pidada. Lisaks toimub kohapeal aeg-ajalt ka nt volikogu haridus- ja noorsootöö komisjoni koosolek, seega selliseid kasutajaid võib olla **ca 150 kuus**. Kaudsemad kasusaajad on ka kogukonnaliikmed ja pered, kelle lastel on tulla kuhugi, lapsed realselt kasutavad seda keskust ja on õnnelikud uue keskuse ja keskkonna üle.

III Rahulolu ja mõju

Kindlasti on mõju kõrge, senist keskust ei saa uuega üldse võrrelda, kuna on täitsa uus maja uue sisustusega, ei olnud lihtsalt ühe ruumi renoveerimine. Võimalusi on noortel palju rohkem, see on teises asukohas, raamatukoguga koos, mis ka rohkem inimesi kohale toob. Lisandunud on ka vanem sihtrühm (15-17), kes varem ei käinud. Hinnang 4-5 punkti.

IV Mõtted ja ettepanekud

Praktiline tähelepanek, pehmete tegevuste ja investeeringute ühe projekti raames toetamise võimaluse kohta. Ka uut projekti kirjutades (Roiu Noortekeskus) oli probleem, et kui teha investeeringuid või osta inventari ja tahta sellele anda laiemat mõju kui diivani ostmine mingite toetavate pehmete tegevustega (kogu muu noorte kaasamine ja toepakkumine), ei ole taotlus abikõlbulik. Seega lisaks kohustuslikule omafinantseeringule (mis on juba inventarist 20% või 40%) peab lisaks ka kõik pehmed tegevused (nt ettevõtlikkuse arendamiseks) ise kinni maksma. Samas võiks need olla koos, a la võiks saada toetada näiteks laua soetamist koos töötoa läbiviimisega. Projektiga oli sama asi - rahastus saadi sisustusele aga mitte sellele, mis tegevusi noortega ette võeti. KOVide jaoks võib see lõpuks olla ka oluline otsustuskoht projekti elluviimisel, kas on vahendeid omafinantseeringuks ja lisaks toetavateks pehmeteks tegevusteks.